

PERHEPÄIVÄHOIDON VUOSISUUNNITELMA 2020-2021

Henkilöstö:

Perhepäivähoitaja XX

Perhepäivähoidon ohjaaja: Varhaiskasvatuksen päällikkö Elisa Havukainen

Ryhmän kuvaus

Tohmajärvellä perhepäivähoito on osa kunnan järjestämää varhaiskasvatusta. Perhepäivähoito on pienissä noin 4 lapsen ryhmissä toteutettavaa varhaiskasvatusta, jossa perhepäivähoitajat vastaavat oman ryhmänsä toiminnasta. Perhepäivähoito on alle viisivuotiaille suunnattua toimintaa, keskimäärin päiväkotiin siirrytään kolmen ja neljän ikävuoden välillä.

Perhepäivähoidon tavoitteita ja toimintaa ohjaa varhaiskasvatuslaki, valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä paikallisena asiakirjana Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma:

<https://www.tohmajarvi.fi/documents/1739083/0/Tohmaj%C3%A4rven+kunnan+varhaiskasvatussuunnitelma+2019.pdf/c2132197-8b46-fdfe-f2d5-18e8350022f6>

Toimintakautemme rytmittyy muun varhaiskasvatuksen tavoin elokuun alusta seuraavan vuoden heinäkuun loppuun. Laadimme perhepäivähoitoon yhteisen vuosisuunnitelman, jonka tavoitteet tulevat näkyväksi perhepäivähoidon arjessa. Lisäksi perhepäivähoitaja tekee omaan ryhmäänsä sopivan vuodenaikoihin pohjautuvan vuosikellon.

Ryhmän tavoitteet

Perhepäivähoidon tavoitteena on varhaiskasvatuslain 3§ mukaisesti edistää lasten iän ja kehityksen mukaista kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvin vointia. Toimintamme lähtökohtana on kodinomainen pienryhmätoiminta, jossa toteutamme lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriin perustuvaa toimintaa myönteisessä kasvuilmapiirissä. Perhepäivähoitaja varmistaa lapselle terveellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön. Perhepäivähoidossa lapsilla on mahdollisuus pysyvään vuorovaikutukseen oman perhepäivähoitajan kanssa. Myös varahoitojärjestelyissä tavoitteenamme on huomioida mahdollisuuksien mukaan perheiden toiveita sekä saada järjestettyä varahoito yhtäjaksoisesti samaan paikkaan, jotta myös varahoitaja olisi lapselle mahdollisimman tuttu.

Toimintamme pedagogiset painopisteet lasten kasvatuksessa, opetuksessa ja hoidossa ovat yhteiseen arvoperustaan pohjautuvia ja lasten kehitystä tukevia. Pienten lasten kanssa vuorovaikutustaitoja sekä kielellisiä taitoja harjoitellaan, opettelemme ensin pienessä ryhmässä toisten kanssa toimimista mikä valmentaa hyvin päiväkodin isompaan ryhmään.

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat päiväkotimme varhaiskasvatuksen arvot?

Perhepäivähoidon työyhteisömme arvot pohjautuvat lapsen oikeuteen hyvinvointiin, huolenpitoon, suojeluun, mielipiteiden huomioon ottamiseen sekä yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun varhaiskasvatusta ohjaavien lakien, asetusten ja periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti arvopohjamme kuuluu lapsen oikeus leikkiä, oivaltaa ja osallistua.

Lapsen huolellinen hyvä hoito ja huolenpito perhepäivähoidossa korostuvat pienten lasten kohdalla. Mielestämme läsnäolon, avoimen sylin sekä lähihoidon tuloksena on tyytyväinen lapsi. Osana lapsen hyvinvointia, tärkeää on kiinnittää huomiota myös perheen hyvinvointiin. Toiminnallamme haluamme välittää turvallisuuden ja luottamuksellisuuden tunnetta ja korostaa perheille avoimuutta vuorovaikutuksessamme. Perhepäivähoidossa painotamme arjen ilmiöitä ja pysähtymistä havainnoimaan niitä yhdessä lasten kanssa sekä luontoa ja sen monimuotoisuutta eri vuodenaikoina.

Perhepäivähoidossa yhteisleikit, joissa myös aikuinen on mukana, ovat oleellinen osa päivittäisiä toimintamuotojamme. Mitä pienempien lasten kanssa teemme töitä, sitä enemmän päivittäiset tavoitteemme ja toimemme nivoutuvat arjen sekä normaalin kodin omaisen elämän esiintuomiin ilmiöihin. Perhepäivähoidossa pystymme kohtaamaan hyvin lasten tarpeita ja hetkellisiä tilanteita, jolloin pystymme mukauttamaan nopeasti suunnittelemaamme toimintaa.

Miten ne toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Kohtaamme lapsen ja lapsen tarpeet sekä tunnetilat antamalla huolellista lähihoitoa ja ottamalla lapsen halutessaan syliin. Arvomaailmamme näkyy arjen yhteisleikeissä, loruissa, saduissa ja lauluissa. Ohjaamme lapsia vuorovaikutustilanteissa toisten lasten kanssa. Ulkoilemme ja liikumme luonnossa, pysähtyen tutkimaan sekä ymmärtämään näkemäämme ja kokemaamme yhdessä lasten kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen

Laaja-alaisen osaamisen osalta keskiössä ovat itsestä huolehtimisen ja arjen taidot sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Ajattelun ja oppimisen edistämiseksi kannustamme lapsia ajattelemaan itse, löytämään ikätasoisesti tilanteeseen ratkaisuja sekä muodostamaan käsityksen ympärillämme tapahtuvista ja olevista ilmiöistä. Pienillä lapsilla tulee luontoisasti kyselyikä, joka kehittää ajattelua, oppimista sekä arjen taitoja.

Pienessä ryhmässä pystymme vahvistamaan lasten oppimisen taitoja tarttumalla aivan arkisiin esille tuleviin tilanteisiin, lasten omiin aloitteisiin ja mielenkiinnonkohteisiin. Ohjaamme lapsia myös huomioimaan ja auttamaan toisiaan.

Miten toteutuu ja näkyy arjessa?

Pienten lasten osaamisen ja oppimisen edistämässä on tärkeää mennä lähelle lapsen omaa ympäristöä ja arkea sekä mielenkiinnon kohteita. Perhepäivähoidossa annamme tilaa pienten lasten miksi-kysymyksille, mutta myös kriittisen ajattelun kehittämiseksi. Kannustamme siis kyselyikään! Kohtaamalla lapsen kysymykset arvostavasti ja kannustavasti, lapselle tarjoutuu myös osallistumisen ja vaikuttamisen hetkiä.

Myös arjen tilanteet toimivat opettavaisena, kun vastausta ei anneta valmiina vaan se löydetään yhdessä lapsen kanssa pohtien: esimerkiksi jokin ääni, joka pelottaa lasta – lapsi kysyy luontevasti mikä tuo ääni on? vaikka aikuinen tietäisi mikä äänen lähde on, silti tutkitaan ja pohditaan yhdessä: mikä ääni voisi olla? mistäpäin se tulee? Kun löydämme näin äänen lähteen, lapsi oivaltaa itse mikä ääni on ja oppii myös samalla etsimään tietoa itsenäisesti.

Pienten lasten kohdalla monet asiat vaativat toistoa ja harjoittelua, siksi ryhmässä toisten kanssa toimimisen harjoittelemista sekä yhteisten sääntöjen noudattamisen harjoittelemista korostetaan. Lapset oppivat myös toisiltaan, mutta myös aikuisen mallista, esimerkiksi hyviä käytöstapoja opetellaan yhdessä ryhmänä.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot)

Tohmajärven perhepäivähoidossa yhteistyön kulmakivenä on luottamus hoitajan ja lapsen sekä perheen välillä. Huoltajien kanssa tehdään päivittäin yhteistyötä ja vaihdetaan kuulumisia aamuin ja illoin. Haluamme panostaa yhteistyöhön ja hyvään keskusteluyhteyteen huoltajien kanssa.

Vanhempien kanssa käydään vuosittain myös kasvatuskeskusteluita, joissa täydennetään lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Keskustelussa kartoitetaan huoltajien näkemystä lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä lapsen kiinnostuksen kohteista. Vasukeskustelut ovat tärkeitä myös perhepäivähoitajan oman ryhmän kannalta, sillä sieltä saamme parhaat ratkaisut perheiden mutta myös lapsen osallisuuden lisäämiselle.

Yhteistyötä tehdään alueellisesti muiden perhepäivähoitajien sekä varhaiskasvatuksen muiden toimintamuotojen kesken. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut ovat perhepäivähoidon käytettävissä. Yhteistyötä tehdään edellisten lisäksi alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa, mm. opetus-, liikunta-, kirjastoja kulttuuritoimen, neuvolan, lastensuojelun, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Miten toteutamme arjessa?

Perhepäivähoidon ominaispiirteenä ja etuna on, että oma pysyvä hoitaja tulee aamulla lasta vastaan ja illalla lähettää kotiin: luottamuksen rakentuminen ja yhteistyö huoltajien kanssa tapahtuu pitkälti jokapäiväisissä tuonti- ja hakutilanteiden keskusteluissa. Varsinkin pienelle lapselle tämä luo turvallisuuden tunnetta ja usein perhepäivähoitajasta tulee perheelle läheinen.

Hoitohenkilökunnan pysyvyys on yksi perhepäivähoidon laaduntekijä ja siksi myös varahoitoratkaisujen pysyvyyteen pyritään vaikuttamaan. Päiväkotiin siirtymisen lähestyessä keskitämme varahoidon tulevaan päiväkotiryhmään, jotta se tulisi pikkuhiljaa lapselle tutummaksi.

Lapsen tuen tarpeen osalta tunnistamme yksilöllisen tuen tarvetta ja tarpeen mukaan järjestämme tarkoituksen mukaista tukea monialaisessa yhteistyössä.

Toivoisimme kehittävämmä toimintakaudella perheiden osallisuutta sekä yhteistoiminnallisuutta, esimerkiksi yhteisen leikkipäivän merkeissä (kuitenkin koronatilanne huomioiden).

Lasten osallisuus

Lasten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa päivittäisiin toimintoihin tuetaan ja lapsia myös kannustetaan tuomaan oma mielipide ja mielenkiinnonkohteet esille. Osallisuuden osana luotamme lapsiin ja heidän kykyynsä rakentaa kehittäviä ja opettavaisia leikkejä.

Lapset käyttävät ikä- ja taitotasonsa mukaista kieltä hoidossa, usein ryhmän pienimmillä lapsilla painopiste on ei-kielellisessä kommunikaatiossa. Lapsen eleitä ja ilmeitä havainnoimalla saadaan selville lapsen tahtoa ja toiveita.

Miten toteutamme arjessa?

Lasten osallisuus näkyy siinä, että ryhmässä yhdessä mietitään mitä tänään tehdään. Teemme pitkälti niitä touhuja mikä oman lapsiryhmän lapsia kiinnostaa. Pienen ryhmän etu on juuri se, että voimme huomioida hyvin yksilöllisiä tarpeita. Lapsia ja leikkejä kuuntelemalla ja havainnoimalla pääsemme selville siitä mikä lapsia kiinnostaa – ideat päivittäiseen toimintaan nousevat näistä havainnoista. Pienimpien lasten osalta huomiota kiinnitetään myös sanattomaan viestintään.

Luotamme ja kannustamme lapsen omaan aloitekykyyn löytää itse myös hyviä päivittäistouhuja eikä siten kaikkea anneta valmiiksi loppuun saakka aikuisen ohjaamana. Huomioimme myös vuodenvaihtamisen osana arkipyhät sekä tutustumme mahdollisesti ryhmässä olevien eri kulttuuritaustojen ominaisuuksiin.

Pienryhmätoiminta

Pienryhmä toiminta on perhepäivähoidon ydintyömuoto.

Miten toteutamme arjessa?

Päivittäinen työmuoto pienessä ryhmässä, mutta myös pientä ryhmää voi jakaa tarvittaessa.

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet

Tulo- ja lähtötilanteissa kerrotaan huoltajille päivän keskeiset tapahtumat ja rakennetaan yhteistyön kannalta olennaista luottamusta.

Miten toteutamme arjessa?

Päivittäiset hakutilanteet hoitajan ja huoltajan välillä.

Perushoitotilanteet

Pienten lasten kanssa perushoiva painottuu perhepäivähoidon toiminnassa. Monia oppimisen alueita käydään juuri perustoiminnoissa läpi. Ruokailukasvatus, lepo, pukeutumistilanteet sekä siisteys ovat osa päivittäistä arkeamme. On hyvä, että päivän aktiviteetit ja lepo saavat luontaisen rytmin hoidossa, perhepäivähoidossa pystymme myös yksilöllisesti rakentamaan päivää huomioiden esimerkiksi lasten aikaiset hoitoon saapumiset.

Miten toteutamme arjessa?

Ruokailussa kiinnitämme lasten huomiota siihen mistä ruoka tulee ja mistä se valmistuu. Perhepäivähoidossa ruoka tehdään kotona ja lapset näkevät sekä kehitystasonsa mukaan pääsevät myös osallistumaan ruuan valmistamiseen yhdessä hoitajan kanssa. Keskusteluissa voi nostaa esille, mistä esimerkiksi maito tulee. Perushoivassa kohtaamme lapsen arvostavasti ja hellästi sekä lapsen yksilöllistä rytmiä tuetaan.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu

Perhepäivähoitaja suunnittelee ryhmätoimintaa oman ryhmän lähtökohdista ja tilanteista käsin. Pieni ryhmä mahdollistaa spontaaniuden ja toiminnan mukauttamisen päivittäisten tarpeiden mukaisesti. Pedagoginen dokumentointi on osa päivittäistä arkea.

Miten toteutamme arjessa?

Keräämme lasten kasvunkansioon lasten tekemiä töitä sekä mahdollisesti luvanvaraisesti kuvia. Dokumentointi huomioidaan toiminnan suunnittelun osaksi kartoittamalla perheiden mielipiteitä vasukeskusteluissa.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt

Toimintakulttuurimme keskiössä on leikki. Leikki ja oppimisympäristö rakentuu perhepäivähoitajan kotiin ja sen lähiympäristöön. Leikeissä tapahtuu kokonaisvaltaista kehitystä, oppimista, vuorovaikutusta – mutta siinä opitaan myös monia merkittäviä elämän perustaitoja: jakamista, vuoron odottamista, sosiaalisia taitoja sekä ryhmässä toimimista.

Miten toteutamme arjessa?

Perhepäivähoitaja huolehtii turvallisista sekä monipuolisista välineistä omassa kodissaan. Leikki rakentuu pitkälti lapselta itsestään, mutta perhepäivähoitajat lisäävät leikkeihin ulottuvuuksia huomioimalla lasten mielenkiinnon kohteita.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma

Kielellisten taitojen harjoittelua tapahtuu jatkuvasti käymässämme vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Pienten lasten kanssa sanavarastoa rikastetaan sekä lapsen toimintaa, tunteita ja tahtotilaa sanoitetaan ääneen.

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Perhepäivähoidossa osana perushoitotilanteita lorutellaan. Kuuntelemme ja lapsille luetaan satuja päivittäin. Pienten lasten kohdalla on tarpeen sanoittaa selkeästi ympäristöä. Leikkiessä ikätovereiden kanssa sekä aikuisen ohjaamana opitaan vuorovaikutusta sekä kielellisiä taitoja.

Ilmaisun monet muodot

Musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu on osa arjen tilanteita, johon lapsi voi osallistua oman ikä- ja taitotasonsa mukaisesti.

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Perhepäivähoitajilla on oma soitinpakkaus, jota voimme käyttää päivittäin. Nukkumaan mennessä osa käyttää unimusiikkia. ”Mummo kanasensa niitylle ajoi, pienet kanaset ne hyppeli...” ja monta muuta perinteikästä lasten laululeikkiä ja lorua löytävät paikkansa päivittäisen arjen osana.

Minä ja meidän yhteisömme

Perhepäivähoidossa ympäröivä kasvatusympäristö tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää ja harjoitella elämää osana yhteiskuntaa. Pienten kanssa käytämme vielä melko vähän älylaitteita ja mediaa.

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Oman lapsiryhmän ikään ja kehitystasoon nähden tuodaan arjen tilanteiden kautta ymmärrystä kehitysympäristöömme, kulttuuriimme, etiikkaan ja katsomukseen. Tunnetaitoja harjoitteleminen yhdessä aikuisen sekä toisten lasten kanssa. Pienessä ryhmässä on turvallista harjoitella ryhmässä toimimisen taitoja.

Tutkin ja toimin lähiympäristössäni

Ympäristökasvatus ja lähiympäristöön tutustuminen on osa päivittäisiä arjen tilanteitamme.

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Luontopainotteisesti tutustumme arjen ilmiöihin läheltä lasten ikäkautta ja ymmärrystä. Jätämme tilaa viikoittaisessa suunnittelussa lastentahtiselle ja spontaanille toiminnalle. Pysähdymme ihmettelemään ja tarkastelemaan ympäristömme ilmiöitä.

Kasvan, liikun ja kehityn

Lasten hyvää kasvua ja terveyttä edistetään mm. monipuolisilla ruokavalinnoilla sekä tasapainoisella liikkumisella.

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Perhepäivähoidossa edistämme lasten kasvua, liikkumista ja kehittymistä päivittäisellä ulkoilemisella, pienten retkien sekä liikunnan kautta. Pienten lasten motoriikalle erilaiset maastot ja liikkumisalustat ulkona edistävät lasten kokonaisvaltaista kehitystä.

LISÄHUOMIOITA

Perhepäivähoidon toimintakulttuurissa annetaan tilaa lapsiryhmämme erityispiirteenä pienten lasten lähtökohtaisissa eroissa suhteessa hoidossa olevaan ikähaarukkaan. Pienillä lapsilla kehityserot voivat olla hyvinkin suuria jo puolen vuoden ikäerolla. Aivan pienten lasten ryhmissä tasoerot tuovat oman haasteensa toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen, mutta toisaalta pieni ryhmäkoko antaa toiminnan eriyttämisen onnistumiselle oivat lähtökohdat. Perhepäivähoidossa korostamme lasten ja heidän tarpeiden huomioimista päivittäin. Pidämme myös tärkeänä, että kasvattaja nauttii tekemästään työstä lasten kanssa.